

Riskinottoa vai turvallisuutta – tarvitsemme molempia

Janne
Pelkonen

Eläkeläiset ovat aivan kuin kaikki muutkin kansalaiset. He tarvitsevat turvallisuutta, toimivia palveluja, kohtuullista toimeentuloa ja tunnetta siitä, että kuuluvat yhteiskuntaan. Eri ikäisillä on hyvin paljon enemmän yhteistä keskenään, vaikka sukupolvien kamppailua virittelevästä julkisesta keskustelusta tätä on joskus vaikea tunnistaa.

Eri tutkimukset viittaavat siihen, että nuorten tulevaisuudenusko on Suomessa

heikentynyt viime vuosina. Ilmiö ei selity passiivisuudella tai syrjäytymisellä, vaan esimerkiksi sillä, että nuoret kokevat erilaisten riskien kasaantuvan heille ilman näkyviä myönteisiä tulevaisuuspolkua.

Suomea kuvataan toisinaan eläkeläisten paratiisiksi. Esiin nostetaan kohtuuhintainen terveydenhuolto, korkea sisäinen turvallisuus ja osittain rahastoiva eläkejärjestelmä. **Todellisuudessa samat tekijät hyödyttävät aivan yhtä lailla myös nuorempia sukupolvia – ne vahvistavat turvaa, ennakoitavuutta ja luottamusta koko elinkaaren ajan.**

Vanhuus on useimmiten edessä myös heillä, jotka ovat aiemmissa elämänvaiheissa kohdanneet työttömyyden, sairauden ja työkyvyttömyyden riskit. Suomessa kollektiivinen työeläkevakuutus kattaa työkykyyn, perhehuoltajan kuoletaan ja vanhuuteen liittyviä sosiaaliset riskit.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan Vanhusvalta-raportissa (2025) taloustieteilijä Mauri Kotamäki pohtii väestön ikääntymisen usein tunnistettuja vaikutuksia, kuten julkisten menojen lisääntymistä ja hidastuvaa talouskasvua.

Hänen mukaansa väestön harmaantuminen näkyy kuitenkin myös laajemmin ihmisten käyttäytymisessä sekä talouteen ja työmarkkinoihin liittyvän riskinoton vähenemisenä. Tämä heijastuu lopulta myös uusien työpaikkojen syntyyn.

Väestön ikääntyminen muodostaa pitkällä aikavälillä merkittävän taloushaasteen lähes kaikissa maissa. On kiinnostavaa, että esimerkiksi valtiollisesti ja poliittisesti hyvin erilaisessa Singaporessa käydään myös julkista keskustelua kansalaisten liiallisesta varovaisuudesta. Singaporen talousmalli nojaa vahvaan valtiolliseen ohjaukseen sekä ajatukseen siitä, että yksilön oma vastuu on hyvinvoinnin keskeinen perusta.

Valtio on Singaporessa merkittävä riskinottaja ja investoija, mutta kansalaisten sosiaaliturva perustuu henkilökohtaisten ja pakollisten varallisuustilien hyödyntämiseen. Voidaan ajatella, että kun panokset yhteiskunnassa pärjäämisessä ovat kovat ja häviäminen näkyvää, riskinotto ei välttämättä ole aina järkevää yksilölle.

Singaporessa ajatellaan, että ulkomaisen pääoman ja osaamisen hallittu

tuonti voi vahvistaa koko yhteiskunnan riskinottokykyä. Ulkomaisten asiantuntijoiden ja työntekijöiden rooliksi nähdään yhteiskunnan kirittäminen – uusien näkökulmien ja dynamiikan tuominen. Valtio toki sääntelee ja pisteyttää hyvinkin tarkasti maahanmuuttoa Singaporeen.

Suomi on sijoittunut jo pitkään onnellisuuskyselyiden kärkeen, kuten myös tämänvuotisessa World Happiness -raportissa. Ainoastaan meillä kansakunnan pärjääminen onnellisuuskisassa onnistutaan kääntämään ongelmaksi. Jotkut katsovat, että liian tyytyväinen kansakunta voi heikentää riskinottokykyä, mutta kansainväliset esimerkit viittaavat siihen, että ilmiöön vaikuttavat myös muut, maakohtaiset tekijät.

Työperäisen maahanmuuton ei tulisi Suomessakaan olla keino paikata hetkellistä työvoimapulaa, vaan keskeinen osa pitkän aikavälin kestävyysratkaisua. Juuri siksi työperäisen maahanmuuton lukumäärätavoitteista ja rakenteesta on järkevää keskustella nyt, rauhallisesti ja yli vaalikausien.

- **Janne Pelkonen** työskentelee Työeläkevakuuttajat Telan yhteiskuntavaikuttamisen päällikkönä. Twitteristä hänet löytää tunnuksella @jiipelkonen.
- Pelkonen selvittelee Salaisuuksien jäljillä -videosarjassaan Suomen hyvinvoinnin suuria arvoituksia: www.tela.fi/salaisuuksien-jaljilla
- Työeläkevakuuttajat Tela ry on kaikkien Suomessa toimivien työeläkevakuuttajien edunvalvontajärjestö.